

Correctievoorschrift HAVO

2017

tijdvak 1

maatschappijwetenschappen (pilot)

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit VO.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit VO van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommitteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommitteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examiner en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examiner en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examiner. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examiner vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examiner en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het bij de toets behorende correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, hoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden met inachtneming van het correctievoorschrift toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.
- NB1 Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.
- NB2 Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.
Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten.
Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht.
Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een onvolkomenheid bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk nadat de onvolkomenheid is vastgesteld via Examenblad.nl verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

NB

Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.

Een onvolkomenheid kan ook op een tijdstip geconstateerd worden dat een aanvulling op het correctievoorschrift te laat zou komen.

In dat geval houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 53 scorepunten worden behaald.

Voor dit examen is de volgende vakspecifieke regel vastgesteld:

Als in een vraag staat dat de kandidaat een hoofd- of kernconcept moet gebruiken, dan dient de kandidaat in het antwoord die elementen uit de omschrijving van het hoofd- of kernconcept te gebruiken die nodig zijn om de vraag juist te kunnen beantwoorden.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 1 LEGO

1 maximumscore 2

een juist antwoord bevat:

een uitleg dat de mate van diversiteit in speelgoedfiguren in verband te brengen is met het hoofdconcept verhouding, met gebruik van:

- het hoofdconcept verhouding 1
- een voorbeeld uit tekst 1 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- De mate van diversiteit in speelgoedfiguren is een aanwijzing over de mate waarin **speelgoedfabrikanten in hun speelgoedfiguren verschillen tussen sociale categorieën laten zien**. Hoe bedrijven als onderdeel van de maatschappij vormgeven aan sociale verschillen is onderdeel van het hoofdconcept **verhouding** 1
- In tekst 1 staat dat er een LEGO-speelgoedfiguur met een beperking in het assortiment is opgenomen (r. 1-2). Door zowel speelgoedfiguren met als zonder beperking in het assortiment op te nemen, geeft LEGO vorm aan het verschil tussen mensen met en zonder een beperking 1

2 maximumscore 2

een juist antwoord bevat:

een redenering op welke wijze diversiteit in speelgoedfiguren de bindingen in de samenleving kan versterken, met gebruik van:

- het kernconcept representativiteit 1
- het hoofdconcept binding 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- Diversiteit in speelgoedfiguren kan ervoor zorgen dat de **kenmerken van alle speelgoedfiguren samen een afspiegeling zijn van / overeenkomen met alle groepen die de speelgoedfiguren zouden moeten vertegenwoordigen**. Er is dan sprake van **representativiteit** 1
- Door deze representativiteit kunnen groepen die in speelgoedfiguren worden verbeeld zich vertegenwoordigd gaan voelen. Als groepen zich vertegenwoordigd voelen, **zegt dit iets over de relatie en daarmee de binding van deze groepen met de maatschappij**. Diversiteit in speelgoedfiguren kan zo de bindingen met de samenleving versterken 1

Vraag	Antwoord	Scores
3	<p>maximumscore 2</p> <p>een juist antwoord bevat:</p> <p>een redenering dat een toename van de diversiteit in speelgoedfiguren kan zorgen voor een verandering in de socialisatie van kinderen, met gebruik van:</p> <ul style="list-style-type: none"> • het kernconcept cultuur • het kernconcept socialisatie <p>voorbeeld van een juist antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Als meer groepen (sociale categorieën) in speelgoedfiguren zijn vertegenwoordigd, kan dit bijdragen aan een andere voorstelling die kinderen hebben over deze groepen/de samenleving. Kinderen kunnen zich onder andere meer bewust worden van het bestaan van bepaalde groepen in de samenleving. Voorstellingen zijn onderdeel van cultuur • Het spelen met speelgoed maakt onderdeel uit van opvoeding. Een verandering in de voorstelling betekent dus een verandering in de overdracht en verwerving van cultuur. Omdat opvoeding en overdracht en verwerving van cultuur onderdeel zijn van socialisatie is er sprake van een verandering in de socialisatie van kinderen 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
4	<p>maximumscore 2</p> <p>een juist antwoord bevat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • aangeven dat de boodschap bij het LEGO-speelgoed meer past bij een feminiene cultuur omdat er wordt uitgegaan van overlappende sekserollen • een uitleg met gebruik van de boodschap om de overlappende sekserollen te onderbouwen <p>voorbeeld van een juist antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uit de boodschap blijkt dat men uitgaat van een overlap van sekserollen, wat past bij een feminiene cultuur • Uit de boodschap blijkt namelijk dat zowel jongens als meisjes het leuk vinden om LEGO-creaties zoals een poppenhuis of ruimteschip te bouwen. Wat kinderen met LEGO bouwen hangt dus niet af van hun sekserol 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 2 Kermismensen

5 maximumscore 3

een juist antwoord bevat:

a

een uitleg dat secularisering past bij het proces van rationalisering, met gebruik van:

- een voorbeeld uit tabel 1 1
- een ander kenmerk van het proces van rationalisering 1

b

- een uitleg dat de viering van de communie zoals in tekst 2 beschreven, **niet** typerend is voor het proces van rationalisering, met gebruik van een voorbeeld uit tekst 2 1

voorbeeld van een juist antwoord:

a

- In tabel 1 is het proces van secularisering te herkennen omdat tussen 2003 en 2012 het aantal sacramenten/rituelen in de rooms-katholieke kerk, zoals het aantal communies, is afgenomen 1
- Deze afname is een indicatie van een afname van de betekenis van godsdienstige tradities. De afname van deze betekenis is een kenmerk van het proces van rationalisering 1

b

- De viering van de communie zoals in tekst 2 beschreven is **niet** typerend voor het proces van rationalisering. Uit tekst 2 blijkt namelijk dat de communie van oudsher groots gevierd wordt (r. 11-14) 1

6 maximumscore 2

een juist antwoord bevat:

een uitleg welke functie van socialisatie te herkennen is in de viering van de communie, met:

- gebruik van een functie van socialisatie 1
- een voorbeeld uit tekst 2 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- In de viering van de communie is de continuering van cultuur te herkennen. De communie is als traditie onderdeel van de cultuur van de kermisgemeenschap. Een communie is zo een vorm van cultuurvererving met als doel de continuering van tradities 1
- Uit tekst 2 blijkt dat veel kermismensen een communie vieren omdat ze de behoefte hebben hun tradities voort te zetten (r. 3-5) 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

7 maximumscore 1

een juist antwoord bevat:

een redenering op welke wijze gedeelde waarden en normen de sociale cohesie binnen de kermisgemeenschap kunnen vergroten, met gebruik van het kernconcept sociale cohesie

voorbeeld van een juist antwoord:

Als mensen in de kermisgemeenschap dezelfde waarden en normen hebben, kan dit zorgen voor een saamhorigheidsbesef. Dit saamhorigheidsbesef is een indicatie van **het gevoel van kermismensen lid te zijn van de kermisgemeenschap**. Gedeelde waarden en normen kunnen dus de **sociale cohesie** binnen de kermisgemeenschap vergroten.

Opgave 3 Het einde van Streuvel?

8 maximumscore 2

een juist antwoord bevat:

een uitleg dat een referendum een politieke institutie is, met gebruik van:

- het kernconcept politieke institutie
- een voorbeeld uit de inleiding van de opgave

voorbeeld van een juist antwoord:

- Een referendum is een politieke institutie omdat er sprake is van **wettelijke en dus geformaliseerde regels voor burgers**. Deze regels bepalen **de verhouding tussen burgers en de gemeenteraad bij politieke besluitvorming**.
- Een voorbeeld van een dergelijke regel is het minimumaantal handtekeningen om een referendum te kunnen organiseren.

indien gebruik van kernconcept en voorbeeld uit inleiding juist	2
indien alleen gebruik van kernconcept juist	1
indien alleen voorbeeld uit inleiding juist	0

Vraag	Antwoord	Scores
9	<p>maximumscore 2</p> <p>een juist antwoord bevat:</p> <p>een argument om de gemeentelijke herindeling wel door te voeren, met:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een voorbeeld uit de inleiding van de opgave • het noemen en gebruik van een kernconcept <p>voorbeeld van een juist antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> • In de inleiding van de opgave staat dat door de gemeentelijke herindeling de nieuwe gemeente meer financiële middelen heeft om zorg te bieden aan kwetsbare groepen in de twee gemeenten, zoals aan mensen met langdurige schulden • Door de herindeling kunnen de gemeenten Streuvel en Lage Zoerden hun beleid voor onder andere de zorg van kwetsbare groepen financieel beter op elkaar afstemmen. Er is dan sprake van samenwerking. 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
10	<p>maximumscore 2</p> <p>een juist antwoord bevat:</p> <p>een argument op grond van tabel 2 voor de gemeenteraad om de uitslag van het referendum over te nemen, met:</p> <ul style="list-style-type: none"> – een voorbeeld uit tabel 2 – gebruik en noemen van een kernconcept bij het hoofdconcept verandering <p>voorbeeld van een juist antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Uit tabel 2 blijkt dat een meerderheid van degenen die gestemd hebben tegen een gemeentelijke herindeling is. – Door de uitslag van het referendum over te nemen en dus af te zien van de gemeentelijke herindeling geeft de gemeenteraad burgers een grotere inspraak bij politieke besluiten. Het is daarmee een indicatie van een verandering van de machtsverhouding van burgers ten opzichte van de gemeenteraad. Een verandering van machtsverhouding door grotere inspraak is onderdeel van democratisering. <p>indien argument met gebruik van voorbeeld uit tabel 2 en kernconcept juist</p> <p>indien argument met alleen gebruik van kernconcept juist</p> <p>indien argument met alleen gebruik van voorbeeld uit tabel 2 juist</p>	<p>2</p> <p>1</p> <p>0</p>

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

11 maximumscore 2

een juist antwoord bevat:

- een uitleg in welke reden uit tabel 3 een kernconcept bij het hoofdconcept binding is te herkennen, met gebruik en noemen van een kernconcept bij het hoofdconcept binding 1
- een uitleg in welke **andere** reden uit tabel 3 het begrip collectieve identiteit is te herkennen, met gebruik van een omschrijving van het begrip collectieve identiteit 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- In tabel 3 staat dat een groep tegenstemmers van mening is dat door de gemeentelijke herindeling een nieuwe gemeenteraad onvoldoende zal opkomen voor de belangen van Streuvelaars. Als er in een nieuwe gemeenteraad minder rekening zou worden gehouden met de belangen van de inwoners van Streuvel, kunnen **politieke besluiten minder overeenkomen met de eisen en wensen van de kiezers uit Streuvel die gemeenteraadsleden vertegenwoordigen**. Deze vrees voor minder **representativiteit** is dus een reden geweest om tegen te stemmen 1
- In tabel 3 staat dat een groep tegenstemmers van mening is dat door de gemeentelijke herindeling het eigen karakter van Streuvel verloren gaat. Het karakter is een indicatie van de collectieve identiteit van Streuvel. Het eigene van een plaats wordt mede bepaald door wat de inwoners als kenmerkend en blijvend beschouwen, zoals de Streuvelse zomerfeesten. De vrees voor een verlies van de identiteit van Streuvel is dus een reden geweest om tegen te stemmen 1

Opgave 4 Straattaal of het Nederlands van de toekomst

12 maximumscore 1

een juist antwoord bevat:

een redenering dat jongeren die dezelfde straattaal spreken **niet** altijd een groep te noemen zijn, met gebruik van het kernconcept groepsvorming

voorbeeld van een juist antwoord:

Jongeren die dezelfde straattaal spreken, zijn **niet** altijd een groep te noemen. Niet alle jongeren die dezelfde straattaal spreken, hebben **gemeenschappelijke waarden en normen** waardoor ze met elkaar **verbonden** zouden zijn.

Vraag	Antwoord	Scores
13	<p>maximumscore 3</p> <p>een juist antwoord bevat:</p> <p>een uitleg dat straattaal past bij een geglobaliseerde samenleving, met gebruik van:</p> <ul style="list-style-type: none"> • het kernconcept globalisering • de sociaal-culturele dimensie van globalisering • een voorbeeld uit tekst 3 <p>voorbeeld van een juist antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Straattaal past bij een geglobaliseerde samenleving omdat het een voorbeeld is van uitgebreide en intensieve contacten tussen Nederland en andere verre landen. Deze contacten blijken onder andere uit de komst van migranten naar Nederland • Het gaat om globalisering op sociaal-cultureel gebied omdat taal een uitdrukkingsvorm van een cultuur is • Uit tekst 3 blijkt dat jongeren die straattaal gebruiken, materiaal uit andere talen gebruiken zoals het Sranan en het Marokkaans (r. 9-10). Het gebruik van andere talen is dus te verklaren door de toegenomen uitbreiding en intensivering van contacten tussen Nederland en de rest van de wereld 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
14	<p>maximumscore 2</p> <p>een juist antwoord bevat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een uitleg dat het citaat het vooroordeel bevat dat de maatschappelijke positie van jongeren die straattaal spreken later niet zal verbeteren • een redenering op welke wijze dergelijke vooroordelen over sociale mobiliteit gevolgen kunnen hebben voor de maatschappelijke positie van jongeren, met gebruik van een omschrijving van het begrip positietoewijzing <p>voorbeeld van een juist antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De opvatting gaat over de sociale mobiliteit omdat er gemeend wordt dat jongeren die straattaal spreken een lage status hebben ("de taal van de straat") en later niet een betere maatschappelijke positie zullen innemen dan de positie die hoort bij een straatcultuur • Als dergelijke vooroordelen structureel leiden tot een lage maatschappelijke waardering en behandeling van jongeren kan het ertoe leiden dat deze jongeren hier mede door daadwerkelijk in een lage maatschappelijke positie terechtkomen. Er is dan sprake van positietoewijzing omdat een lage maatschappelijke waardering en behandeling oorzaken zijn die van buitenaf inwerken op de jongeren die straattaal spreken 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

15 maximumscore 3

een juist antwoord bevat:

- een formulering van een meetbare en eenduidige enquêtevraag die de mate van sociale cohesie meet tussen jongeren die dezelfde straattaal spreken 1
- vier antwoordmogelijkheden voor de persoon die de enquêtevraag beantwoordt 1
- een reden waarom de enquêtevraag de mate van sociale cohesie meet, met gebruik van het kernconcept sociale cohesie 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- (enquêtevraag) Hoe vaak ben je de afgelopen maand samen uitgegaan met een andere jongere die dezelfde straattaal spreekt als jij? 1
- (antwoordmogelijkheden)
 - A geen enkele keer
 - B een tot twee keer
 - C drie tot vier keer
 - D vijf of meer keer 1
- Hiermee meet ik de mate van **sociale cohesie** omdat het aantal keer samen uitgaan een indicator is van de **kwaliteit van de bindingen die jongeren die dezelfde straattaal spreken, binnen een groep als sociaal kader met elkaar hebben** 1

Opmerking

De enquêtevraag en de antwoordmogelijkheden moeten voldoen aan de eisen van sociaalwetenschappelijk onderzoek.

Geen scorepunt toekennen aan een enquêtevraag met het woord 'cohesie'.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 5 De glorie tijd en de neergang van de kraakbeweging

16 maximumscore 2

een juist antwoord bevat:

een redenering dat het conflict zoals in de inleiding weergegeven te verklaren is met de conflictbenadering van Marx, met gebruik van:

- de inleiding van de opgave 1
- een kenmerk van de conflictbenadering van Marx 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- Uit de inleiding blijkt dat er sprake was van woningnood omdat bepaalde groepen moeilijk aan betaalbare woonruimte konden komen. Hierdoor namen sommige mensen uit deze groepen woonruimte van bezitters van woningen in gebruik en ontstond er een conflict tussen de krakers en de autoriteiten 1
- Het verschil tussen het wel of niet bezitten van een woonruimte is een voorbeeld van een ongelijke verdeling van bezit. Het conflict is dus te verklaren met de conflictbenadering van Marx omdat in deze benadering een ongelijke verdeling van bezit als een oorzaak voor conflicten centraal staat 1

17 maximumscore 2

een juist antwoord bevat:

een argument **voor** een kraakverbod, met:

- een voorbeeld uit de inleiding van de opgave
- gebruik van een uitgangspunt van de liberale stroming

voorbeeld van een juist antwoord:

- Uit de inleiding blijkt dat bij kraken de eigenaar geen toestemming geeft voor het gebruiken van het gebouw.
- Kraken moet daarom verboden worden omdat het een aantasting van de individuele rechten is, namelijk het recht op eigendom.

indien voorbeeld uit inleiding en gebruik van uitgangspunt juist 2

indien alleen gebruik van uitgangspunt juist 1

indien alleen voorbeeld uit inleiding juist 0

18 maximumscore 2

een juist antwoord bevat:

- politie/ME/beveiligers als actor 1
- een voorbeeld uit tekst 4 waar het gebruik van deze politieke machtsbron uit blijkt 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- De politie beschikt over een politieke machtsbron 1
- “De drie gekraakte panden zijn ontruimd” (r. 46-47) 1

Vraag	Antwoord	Scores
19	maximumscore 2	
	een juist antwoord bevat:	
	<ul style="list-style-type: none"> rechtshandhaving/repressie met voorbeeld uit tekst 4 	1
	<ul style="list-style-type: none"> het beperken van de gelegenheid tot criminaliteit met voorbeeld uit tekst 4 	1
	voorbeeld van een juist antwoord:	
	<ul style="list-style-type: none"> rechtshandhaving. In tekst 4 staat dat de drie gekraakte panden zijn ontruimd. (r. 46-47) 	1
	<ul style="list-style-type: none"> het beperken van de gelegenheid tot criminaliteit. In tekst 4 staat dat voor elk van de drie panden een beveiliging staat. (r. 48-49) 	1
20	maximumscore 2	
	een juist antwoord bevat:	
	<ul style="list-style-type: none"> noemen van conflictmodel en uitleg dat dit model in tekst 4 te herkennen is, met gebruik van een kenmerk van het conflictmodel gebruik van voorbeeld uit tekst 4 om het conflictmodel te illustreren 	
	voorbeeld van een juist antwoord:	
	<ul style="list-style-type: none"> Het conflictmodel is te herkennen omdat de krakers strijdmiddelen inzetten om hun doel te bereiken. Dit blijkt bijvoorbeeld uit het blokkeren van de deur van het pand om de kraakpanden te behouden. (r. 35-36) 	
	indien noemen van conflictmodel met uitleg en voorbeeld uit tekst 4 juist	2
	indien alleen noemen van conflictmodel met uitleg juist	1
	indien alleen voorbeeld uit tekst 4 juist	0
21	maximumscore 2	
	een juist antwoord bevat:	
	<ul style="list-style-type: none"> een andere factor dan compromisbereidheid die belangrijk is voor het slagen van een effectieve samenwerking 	1
	<ul style="list-style-type: none"> een voorbeeld uit tekst 4 van deze factor 	1
	voorbeeld van een juist antwoord:	
	<ul style="list-style-type: none"> onderling vertrouwen 	1
	<ul style="list-style-type: none"> Krakers geven hun identiteitspapieren en telefoons mee aan anderen. (r. 36-38) 	1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

22 maximumscore 4

een juist antwoord bevat:

een uitleg met behulp van tekst 5 dat de kraakbeweging in haar gloriëtijd macht had, met:

- gebruik van het element van het inzetten van hulpbronnen
- een voorbeeld uit tekst 5 van dit element
- gebruik van het element van doelstellingen bereiken of handelingsmogelijkheden van anderen te beïnvloeden
- een voorbeeld uit tekst 5 van dit element

voorbeeld van een juist antwoord:

- In de gloriëtijd had de kraakbeweging **het vermogen om de media als hulpbron in te zetten**.
- In tekst 5 staat dat de kraakbeweging beschikte over eigen ‘binnen-media’, positieve aandacht kreeg in reguliere media en zeer goed in staat was haar boodschap te verkondigen. (r. 8-13)
- Met deze media-aandacht kon de kraakbeweging **haar doelen bereiken, namelijk aanpak van woningnood en leegstand**.
- In tekst 5 staat dat er een leegstandswet kwam. (r. 32-34)

voor elk element geldt:

indien gebruik van element en voorbeeld uit tekst 5 juist	2
indien alleen gebruik van element juist	1
indien alleen voorbeeld uit tekst 5 juist	0

23 maximumscore 1

een juist antwoord bevat:

een verandering van het frame over kraken die in tekst 5 is te herkennen, met gebruik van een omschrijving van het begrip frame uit de mediaframing-hypothese

voorbeeld van een juist antwoord:

In de gloriëtijd werd het onderwerp kraken vooral belicht vanuit de invalshoek van woningnood en leegstand, terwijl in de tijd van de neergang het onderwerp kraken vooral werd belicht vanuit de invalshoek van criminaliteit.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

24 maximumscore 3

een juist antwoord bevat:

een redenering met behulp van tekst 5 waarom een kraakverbod in de glorie tijd van de kraakbeweging **niet** werd ingevoerd, met gebruik van kraakbeweging/Eerste Kamer en:

- een barrière uit het barrièremodel 1
- een voorbeeld van deze barrière uit tekst 5 1
- een omschrijving van het begrip hindermacht of realisatiemacht 1

voorbeelden van een juist antwoord:

(kraakbeweging als betrokkene)

- De kraakbeweging wist aandacht in de media en de politiek te creëren voor een ander probleem dan het kraken. Dus de politieke (en media-) aandacht die de kraakbeweging wist te creëren vormde een barrière. Deze barrière speelde in de fase van het beslissen over de noodzaak van een beleidsmatige oplossing van het probleem 1
- Uit tekst 5 blijkt namelijk dat de kraakbeweging er voor wist te zorgen dat de problemen van woningnood en leegstand in de politieke besluitvorming als belangrijker werden gezien dan het kraken. (r. 29-34) 1
- De kraakbeweging kon zo een kraakverbod voorkomen. Omdat de kraakbeweging dus beleidsvorming kon tegenhouden had deze hindermacht. Hierdoor was een kraakverbod in de glorie tijd niet haalbaar 1

of

(Eerste Kamer als betrokkene)

- De Eerste Kamer vond een ander probleem dan het kraken belangrijker. Dus de noodzaak voor het oplossen van een ander probleem vormde een barrière. Deze barrière speelde in de fase van het beslissen over de noodzaak van een beleidsmatige oplossing van het probleem van kraken 1
- Uit tekst 5 blijkt namelijk dat de Eerste Kamer de wet niet in behandeling nam omdat deze samen moest gaan met een leegstandswet. (r. 21-26) 1
- De Eerste Kamer kon zo een kraakverbod voorkomen. Omdat de Eerste Kamer dus beleidsvorming kon tegenhouden had deze hindermacht. Hierdoor was een kraakverbod in de glorie tijd niet haalbaar 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

25 maximumscore 2

een juist antwoord bevat:

- een uitleg op grond tekst 5 waaruit blijkt dat wat volgens de wet strafbaar is, wordt beïnvloed door de opvattingen van degenen die de politieke macht hebben en dat daarmee criminaliteit relatief is / wat strafbaar is, tijdgebonden is, en dat daarmee criminaliteit relatief is 1
- gebruik van een voorbeeld uit tekst 5 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- Uit tekst 5 blijkt dat het strafbaar stellen van kraken afhankelijk was van de opvattingen van degenen die de politieke macht hadden. Gedrag dat strafbaar gesteld is, valt onder criminaliteit en dus is criminaliteit een relatief begrip 1
- In tekst 5 staat dat het kraakverbod er kwam in de tijd dat er een verandering was van het politieke klimaat. (r. 35-41) Een verandering van een politiek klimaat kan duiden op een verandering in opvattingen van politieke machthebbers 1

5 Aanleveren scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per examinerator in de applicatie Wolf. Accordeer deze gegevens voor Cito uiterlijk op 30 mei.

Ook na 30 mei kunt u nog tot 14 juni gegevens voor Cito accorderen. Alle gegevens die vóór 14 juni zijn geaccordeerd, worden meegenomen bij het genereren van de groepsrapportage.

Na accordering voor Cito kunt u in de webbased versie van Wolf de gegevens nog wijzigen om ze vervolgens vrij te geven voor het overleg met de externe corrector. Deze optie is relevant als u Wolf ook gebruikt voor uitwisseling van de gegevens met de externe corrector.

6 Bronvermeldingen

- tekst 1 Eerste Lego-poppetje in rolstoel. (2016, 29 januari). NRC Handelsblad. Geraadpleegd november 2016 op <http://www.nrc.nl/nieuws/2016/01/29/na-protesten-eerste-lego-poppetje-in-rolstoel-1582426-a385773>
- tekst 2 Mulder, V. (2014, 18 februari). In het leven van de kermismens is het zelden feest. de Correspondent. Geraadpleegd november 2016 op <https://decorrespondent.nl/747/in-het-leven-van-de-kermismens-is-het-zelden-feest/30632976-a3a74154>
- tabel 1 Hart, J. de (2014). Geloven binnen en buiten verband. Godsdienstige ontwikkelingen in Nederland (p.33). Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau. Geraadpleegd november 2016 op https://www.scp.nl/Publicaties/Alle_publicaties/Publicaties_2014/Geloven_binnen_en_buiten_verband
- tekst 3 regel 1 tot en met 22: bron: Cornips, L & Rooij, V. de (2007, 6 september). Straattaal of het Nederlands van de toekomst. Meertens Instituut / NEMO Kennislink. Geraadpleegd november 2016 op <http://www.nemokennislink.nl/publicaties/straattaal-of-het-nederlands-van-de-toekomst>
regel 23 tot en met 30: bron: Rooij, V. de & Cornips, L. (2012, 19 november). Steeds maar weer die jongerentaal. NRC Handelsblad. Geraadpleegd november 2016 op <https://www.nrc.nl/nieuws/2012/11/19/steeds-maar-weer-die-jongerentaal-12579957-a941782>
- tekst 4 Gemert, F. van, Siegel, D., Visser, R., Dadusc, D. & C. Brouwers (2009). Kraken in Amsterdam anno 2009. Reeks Criminologie (pp.31-32). Amsterdam: Vrije Universiteit Amsterdam. Geraadpleegd januari 2017 op http://www.politienwetenschap.nl/cache/files/58885467c199ekraken_anno_2009.pdf
- tekst 5 Gemert, F. van, D. Dadusc & R. Visser (2012). Kerend tij; Criminalisering van de kraakbeweging. Tijdschrift voor Criminologie 54 (3), p.198 (regel 14 tot en met 28), p.206 (regel 1 tot en met 7 en regel 29 tot en met 34), p.207 (regel 35 tot en met 48). Geraadpleegd november 2016 op <http://dare.ubvu.vu.nl/bitstream/handle/1871/45982/TvC%20Criminalisering%20kraken%20FvGDDRV%2012.pdf?sequence=3>